

Dobrska przygoda ze „Szkołą Dialogu”

„Szkoła Dialogu” to program edukacyjny przygotowany i realizowany przez Fundację Forum Dialogu Między Narodami, którego celem jest poszerzanie wiedzy uczniów na temat wielowiekowej obecności Żydów w Polsce oraz ich wkładu w rozwój społeczny, kulturalny i gospodarczy naszego kraju. W ramach programu młodzież pod kierunkiem trenerów Forum odkrywa historię przedwojennej ludności żydowskiej w swojej miejscowości oraz samodzielnie przygotowuje projekt, który ma na celu jej upamiętnienie.

W 2008 r. odbyła się pierwsza edycja programu, realizowana w placówkach warszawskich. Od 2009 r. „Szkoła Dialogu – Warszawa” prowadzona jest wspólnie z siostrzanym projektem „Szkoła Dialogu – Polska”, który angażuje młodzież z małych miejscowości o bogatej historii żydowskiej. Do udziału w programie zapraszani są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych oraz III klas gimnazjum.

Zespół Szkolno-Przedszkolny Dobrej zgłoszony został do udziału w Projekcie SZKOŁA DIALOGU w roku 2012 przez panią Ewę Czerwińską. Wówczas młodzież pod kierunkiem trenerów-wolontariuszy *Forum Dialogu Między Narodami* odkrywała przedwojenną historię ludności żydowskiej w swojej miejscowości. W zajęciach wzięli udział uczniowie klas 3 gimnazjum, wrażliwi na dziedzictwo kulturowe swojej małej ojczyzny. Warsztaty miały za zadanie przygotowanie uczniów do realizacji samodzielnego projektu upamiętniającego lokalną społeczność żydowską. Podczas tych spotkań, trenerzy zapoznali uczniów z metodami pracy projektowej oraz ustalili plan działań podejmowanych przez uczniów pod nadzorem nauczyciela. Celem programu i zadaniem dla uczniów po zakończeniu cyklu spotkań, jest przeprowadzenie przygotowanej przez siebie wycieczki, związanej z ważnymi miejscami w życiu przedwojennej społeczności żydowskiej. Na zakończeniu projektu odbyła się wycieczka. Grupa przewodników zaprosiła gości na spacer, podczas którego opowiedziała o losach przedwojennej społeczności żydowskiej. Uczniowie zapoznali nas z historią Kościoła pw. NNMP w Dobrej, pokazali teren dobrskiego getta i przypomnieli jego tragiczne losy, opowiedzieli o getcie w Czachulcu oraz o jedynym na obszarze naszego województwa obozie zagłady w Chełmnie. Ciekawym punktem zwiedzania było przejście na teren, gdzie jeszcze w latach sześćdziesiątych stały ruiny dawnej synagogi. Uczniowie wspomnieli również o Henryku Glicensteinie, którego korzenie związane są właśnie z naszym miastem. Mogliśmy także zobaczyć stary cmentarz żydowski, na którym przewodnicy opowiedzieli o tradycji związanej z pochówkiem. Wśród gości nie zabrakło przedstawicieli lokalnych władz. Na zaproszenie odpowiedzieli: z-ca burmistrza p. Jacek Gajewski, sekretarz gminy p. Stanisław Stasiak,

przedstawiciele Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Dobrskiej, dyrektor Biblioteki Publicznej, przedstawiciel Centrum Kultury. Nie zabrakło również dyrekcji, nauczycieli oraz uczniów szkoły.

W roku 2015 na warszawskiej Gali Szkołę reprezentowali: dyrektor Marek Milczarek, nauczyciele-koordynatorzy: Ewa Czerwińska i Paweł Janicki, przedstawiciel samorządu - wiceburmistrz Dobrej Jacek Gajewski oraz uczniowie klas 2 i 3 gimnazjum: Daria Dygas, Agata Kurek, Sylwia Pajor, Bartłomiej Sławik, Natalia Stefaniak, Weronika Stasiak, Julia Śmigielska, Katarzyna Sikorska.

W roku 2016 Szkoła w Dobrej tytuł Szkoły Dialogu uzyskała już trzeci raz. W tym roku uczniów reprezentowały gimnazjalistki: Daria Dygas, Katarzyna Sikorska, Kinga Janiak, Julia Gebler, Julia Śmigielska, Natalia Stefaniak, Kinga Jesionek

W dniu 3 marca 2017 roku na warszawską Galę pojechały uczennice: Kamila Pawlak, Justyna Gogolewska, Wiktoria Kin, Agnieszka Krysztofowicz. Oczywiście uczniów działających

na rzecz przywrócenia pamięci o Żydach dobrskich było więcej - warto tu wspomnieć chociażby o Julii Kropidłowskiej, Tobiaszu Pawlaku czy Jakubie Górskim. Wraz z nimi obecni byli Dyrektor Szkoły p. Marek Milczarek, nauczyciele Ewa Czerwińska i Paweł Janicki oraz z-ca burmistrza Dobrej p. Jacek Gajewski. Szkoła uzyskała kolejny – czwarty z kolei zaszczytny tytuł.

Podczas pracy na rzecz „Szkoły Dialogu” 19 kwietnia 2015 uczennice: Katarzyna Sikorska, Daria Dygas i Natalia Stefaniak uczestniczyły w akcji „Żonkile”. Wolontariusze żonkile przypinali tym mieszkańcom Dobrej, których spotykali na ulicach miasta. Wraz z kwiatkiem jednocześnie wręczali krótki folder z informacją o idei akcji. W ramach poznawania historii Holocaustu uczniowie z trzecich klas gimnazjalnych uczestniczyli w wycieczce oraz lekcji muzealnej w niemieckim Obozie Zagłady w Chełmnie n/Nerem. Brali także udział w 70ej Roczniczy Likwidacji Obozu zagłady w Chełmnie n/Nerem. Dwukrotnie gościli również nauczycieli z niemieckiej Nadrenii. Po terenie byłego Getta „Czachulec” oraz terenie starego żydowskiego cmentarza w Dobrej oprowadzał ich zaprzyjaźniony z placówką dr Leon Weintraub, którego rodzina pochodziła z naszego miasta. W październiku 2015 r. dobrskie gimnazjalistki przebywały na kilkudniowych warsztatach odbywających się na terenie byłego obozu koncentracyjnego dla kobiet w Ravensbrück. Były to Kinga Janiak, Julia Gebler, Julia Śmigielska oraz Kinga Jesionek. W kolejnych latach brano także udział w „Święcie Chanuki” czyli Cudzie Światła, zorganizowanym na terenie Byłego Obozu Zagłady w Chełmnie n/Nerem. W tym samym roku jednym z nominowanych do

Nagrody im. Sendlerowej „Za naprawianie świata” został nauczyciel z ZS-P w Dobrej, katecheta Paweł Janicki.

W ramach akcji „Szkoła Dialogu” udało się odtworzyć historię dobrskich Żydów, oczyścić macewy na starym cmentarzu oraz nagrać wywiady z ludźmi pamiętającymi okres hitlerowskiej okupacji. Wydano także książkę „Z Dobrej do Chełmna” opisującą historię miejscowych Żydów.

W marcu b.r. Szkoła wygrała grant finansowy w konkursie zorganizowanym przez Stowarzyszenie Żydowskiego Instytutu Historycznego na

postawienie tablicy na byłym cmentarzu żydowskim zlokalizowanym przy drodze na Sieradz z imiennym wykazem spoczywających tam Żydów.

Inicjatywę poparł również Naczelny Rabin Polski, pan Michael Schudrich. W miesiącu kwietniu uczniowie II klas gimnazjalnych przygotowali teren pod budowę mauzoleum.

Następnie przystąpiono do budowy lapidarium oraz zamontowano tablicę z nazwiskami Żydów. W ten sposób upamiętniono żydowską społeczność miasta, która stanowiła w okresie międzywojennym ponad 50% populacji. Niestety, praktycznie wszyscy Żydzi zginęli w Obozie Zagłady w Chełmnie n/Nerem. Wojnę przeżyło zaledwie 2 Żydów. Jednym z nich był Moris Francus. W mieście przebywali zaledwie kilka tygodni, potem je opuścili na zawsze. Wielonarodowościowa społeczność Dobrej przestała istnieć.

Opracował: Paweł Janicki